

ROZDĚLENÍ MOCI V ČR

*Moc zákonodárná, výkonná a soudní
– základní přehled*

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je
Mgr. Michaela Holubová.*

PRINCIP DĚLBY MOCI

- **moc ve státě je rozdělena na tři oddělené složky – zákonodárná, výkonná a soudní**
- **→ nikdo nesmí držet neomezenou moc**
- **jednotlivé složky se navzájem doplňují a vyvažují**
- **→ jeden z principů demokracie**

**ZÁKONODÁRNÁ
MOC**
parlament

vydává zákony

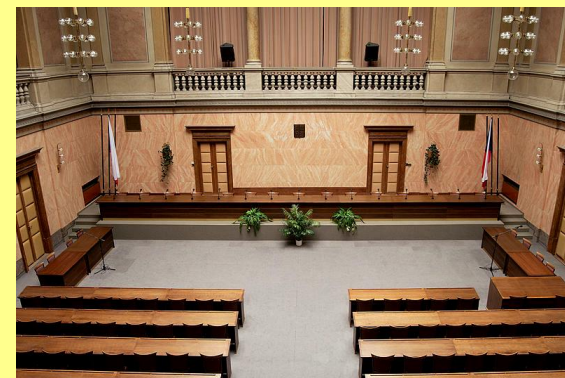
VÝKONNÁ MOC
vláda a prezident

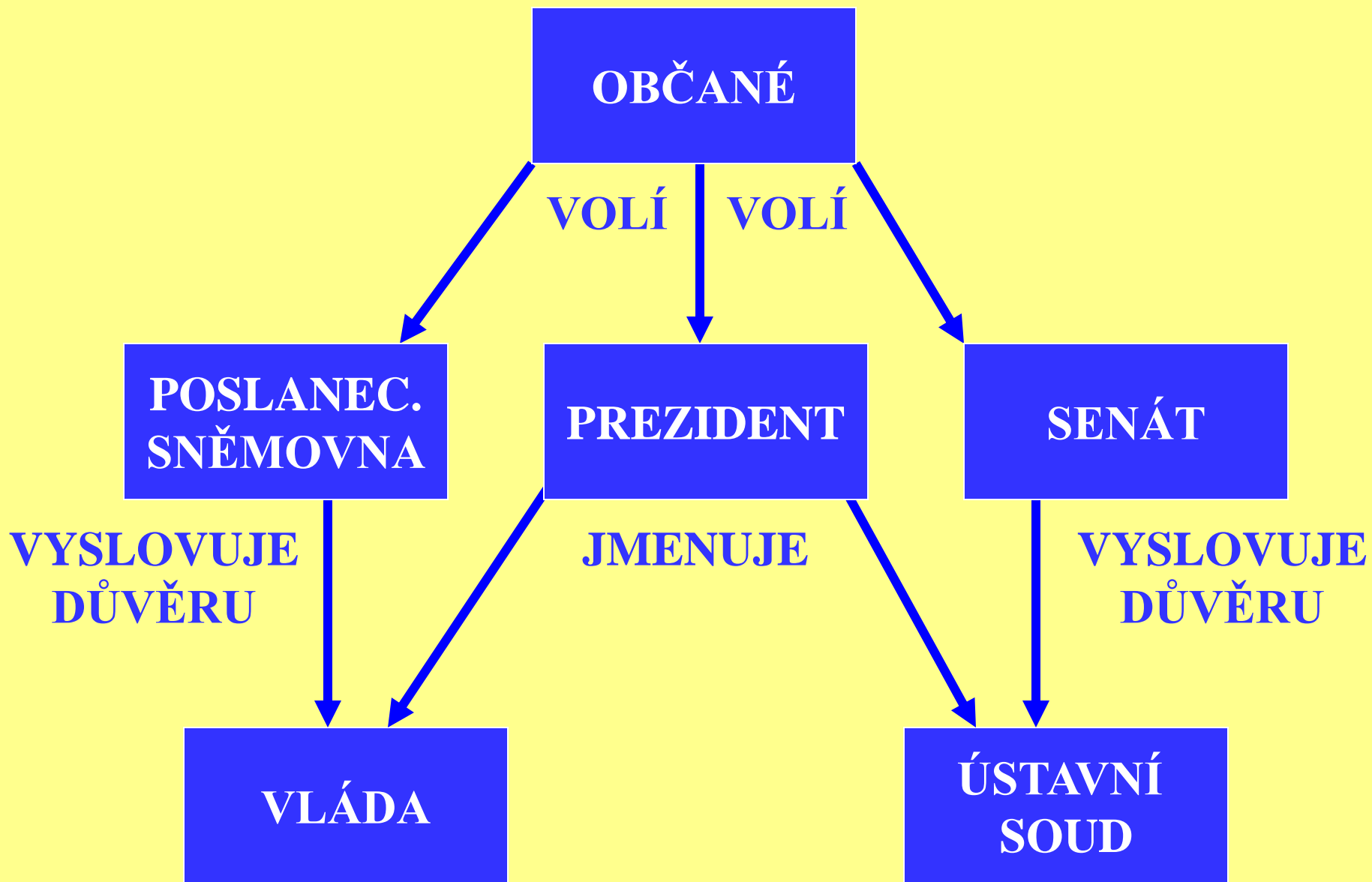
vykonává zákony
(řídí podle nich stát)

SOUDNÍ MOC
soudy

interpretuje zákony

ZÁKONODÁRNÁ MOC V ČR

- = Parlament ČR
- dvoukomorový → horní komora = **senát**
→ dolní komora = **poslanecká sněmovna**
- hlavním úkolem je **přijímat ústavu a další zákony**

*Přečtěte si, co stojí v ústavě o Parlamentu ČR,
a doplňte tabulku:*

	POSLANEC. SNĚMOVNA	SENÁT
počet členů		
volební období		
pasivní volební právo		
volební systém		

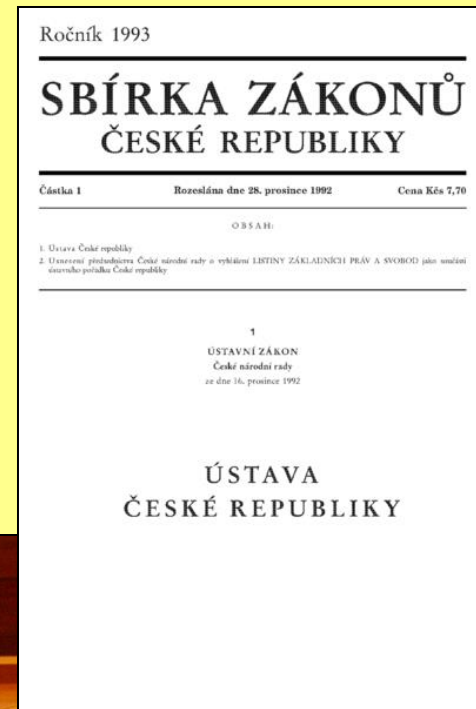
POSLANECKÁ SNĚMOVNA:

- **poslanci jsou voleni občany ČR**
- **zasedání PS svolává prezident**
- **PS může rozpustit prezident →**
jestliže neplní své povinnosti
(viz ústava)
- **poslanci si volí vedení PS**
→ předsedu a místopředsedy PS
- **v PS fungují:**
 - **výbory** – každý **zaměřený na určitou oblast** (školství, zdravotnictví, rozpočet...) → věnují se tvorbě zákonů v dané oblasti
 - **stranické poslanecké kluby** – každá polit. strana zastoupená v PS má zde svůj klub → domlouvají se na hlasování

➤ ČINNOST POSLANECKÉ SNĚMOVNY:

- hlavní podíl na **legislativním procesu** (tj. přijímání zákonů)
- **kontroluje vládu:**
 - vláda potřebuje ke své činnosti důvěru PS
 - PS může kdykoli vyslovit vládě nedůvěru → vláda pak musí odstoupit (podat demisi)
 - poslanci mají právo interpelovat členy vlády – mohou jim klást otázky ohledně jejich činnosti

SENÁT:

- senátoři jsou voleni občany ČR
- senát není možné rozpustit – zasedá stále
- → senátoři jsou voleni postupně – každé 2 roky se volbami obměňuje 1/3 senátu (27 senátorů)
- senátoři si volí vedení S
 - předsedu a místopředsedy S
- v S fungují:
 - výbory – každý zaměřený na určitou oblast (školství, zdravotnictví, rozpočet...) → věnují se tvorbě zákonů v dané oblasti
 - stranické senátorské kluby – každá polit. strana zastoupená v S má zde svůj klub → domlouvají se na hlasování

➤ ČINNOST SENÁTU:

- slouží jako pojistka proti zneužití moci poslaneckou sněmovnou
- podílí se na **legislativním procesu** → má **právo zamítnout nebo změnit návrh zákona, který mu postoupila PS**
- pokud je PS rozpuštěná, má právo vydávat tzv. **zákonná opatření** = „dočasné zákony“ (PS je potom musí zpětně schválit, jinak neplatí)
- **schvaluje soudce Ústavního soudu jmenované prezidentem**
- má **právo podat na prezidenta žalobu z velezrady** k Ústavnímu soudu

➤ **POSTAVENÍ POSLANCŮ A SENÁTORŮ:**

- **při hlasování** v parlamentu jsou **vázáni jen svým svědomím** → nikdo je nemůže potrestat za to, jak hlasovali
- po dobu výkonu mandátu jsou **neodvolatelní** → mohou sami složit mandát (tj. odejít), ale nikdo je nemůže zbavit jejich funkce
- **mají trestní imunitu** → za trestné činy, které spáchají během výkonu své funkce, je může policie a soud stíhat jen tehdy, jestliže jim k tomu dá svolení PS nebo S (když vyprší jejich funkční období, mohou být zase trestně stíháni)

VÝKONNÁ MOC V ČR

VLÁDA ČR:

- vláda (kabinet) = **nejvyšší orgán výkonné moci ve státě**
- → hlavním **úkolem spravovat stát podle platných zákonů** (řídít školy, státní nemocnice, sestavovat státní rozpočet, vybírat daně...)
- **podílí se na legislativním procesu** – právo navrhnout zákon
- **složení vlády:**
 - **předseda vlády (premiér)** – řídí vládu
 - **místopředsedové vlády** – zastupují premiéra
 - **ministři** – každý má na starost určitou oblast (resort) → např. školství, zdravotnictví, průmysl, finance, spravedlnost...
- vláda rozhoduje kolektivně – hlasováním všech členů
- **vláda je odpovědná poslanecké sněmovně** – potřebuje její důvěru

Kdo je premiérem vlády ČR?

➤ JMENOVÁNÍ VLÁDY:

- ① prezident jmenuje premiéra – zpravidla jmenuje předsedu politické strany, která vyhrála poslední volby do poslanecké sněmovny
- ② na návrh premiéra jmenuje prezident ostatní ministry
- ③ vláda do 30 dnů musí požádat o důvěru poslanecké sněmovny → k plnému fungování vláda potřebuje podporu 101 poslanců → pokud ji získá, může zahájit činnost
- ④ pokud vláda nezíská důvěru PS, podá demisi a prezident jmenuje novou vládu → ta opět musí získat důvěru PS
- ⑤ pokud ani druhá vláda nezíská důvěru PS, jmenuje prezident premiéra, kterého mu navrhne předseda PS

PREZIDENT REPUBLIKY:

- **hlava státu** → zastupuje stát navenek
- volen přímo občany ČR
- je ze své funkce neodvolatelný
- může být stíhán pouze za velezradu, pokud podá žalobu senát k Ústavnímu soudu
- jeden člověk může být zvolen prezidentem max. 2x po sobě

Přečtěte si, co stojí v ústavě o prezidentu ČR, a doplňte tabulku:

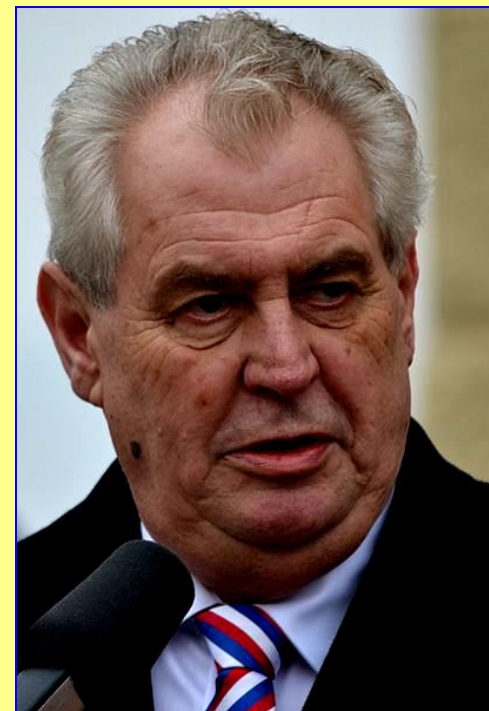
	PREZIDENT ČR
volební období	
pasivní volební právo	
volební systém	

1993 – 2003

2003 – 2013

od 7. 3. 2013

➤ PRAVOMOCE PREZIDENTA PREPUBLIKY:

SUVERÉNNÍ:

= záleží jen na jeho rozhodnutí

- **jmenovat vládu** a přijímat její demisi
- **právo suspenzivního veta** – vrátit PS návrh zákona
- svolávat zasedání PS
- rozpustit PS (musí dodržet ústavní podmínky)
- jmenovat soudce Ústavního soudu (se souhlasem Senátu)
- jmenovat prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu
- jmenovat členy Bankovní rady České národní banky
- udělovat milost

KONTRASIGNAČNÍ:

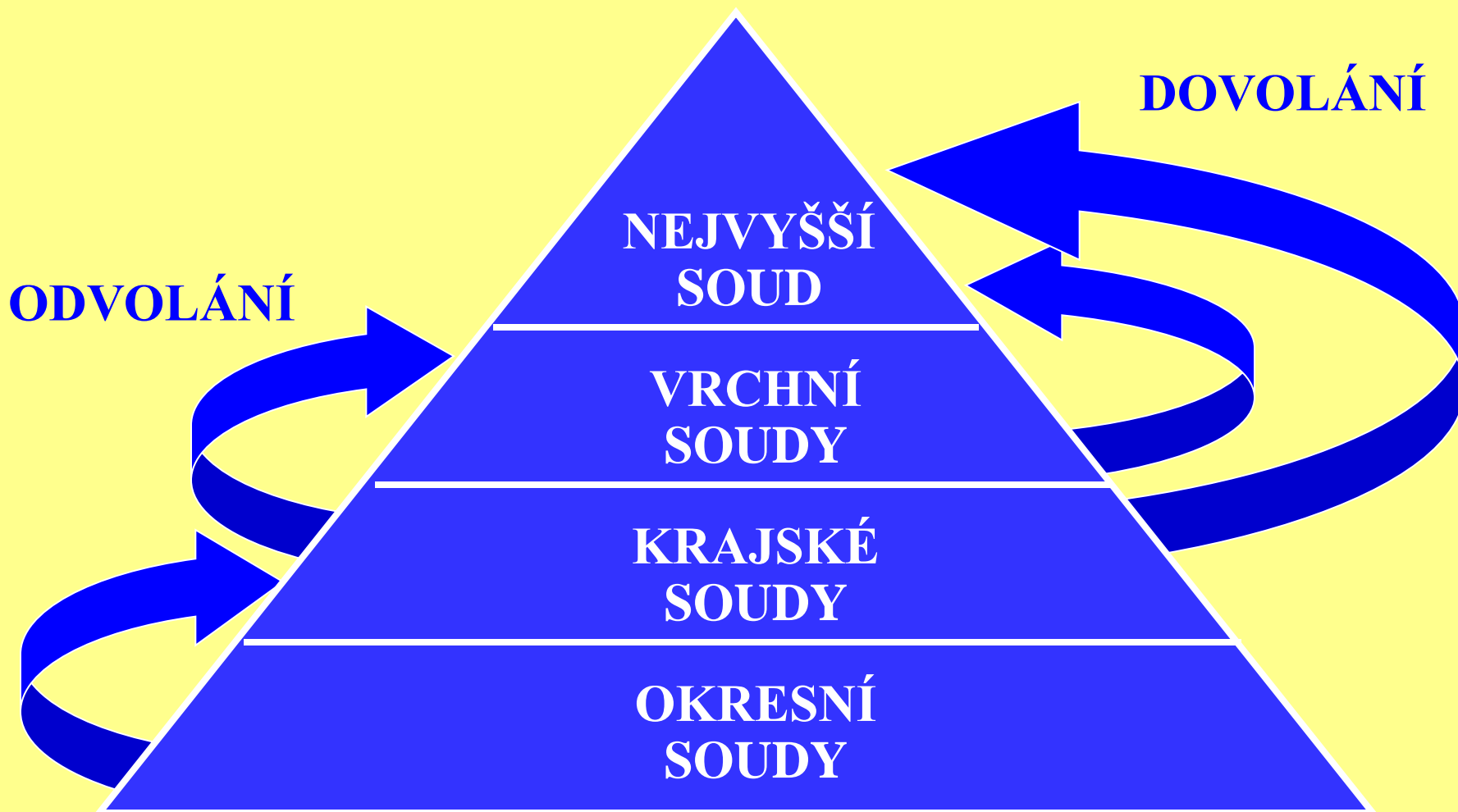
= potřebuje souhlas (podpis) předsedy vlády

- ratifikovat mezinárodní smlouvy
- jmenovat soudce
- vyhlašovat volby do Parlamentu
- vrchní velitel Armády ČR – jmenovat a povyšovat generály
- udělovat státní vyznamenání
- vyhlásit amnestii přijímat vedoucí zastupitelských misí (vyslance)

SOUDNÍ MOC V ČR

- = soustava obecních soudů, správních soudů a Ústavní soud ČR
- úkolem chránit dodržování práva – interpretují (vykládají) zákony → rozhodují, kdo je v právu
- nestranné a nezávislé instituce – při rozhodování se soudci řídí pouze platným zákonem
- u soudního řízení dodržována zásada presumpce neviny
- každý má právo na obhájce a na odvolání

SOUSTAVA OBECNÝCH SOUDŮ V ČR:

ÚSTAVNÍ SOUD ČR:

- nejvýznamnější soud v ČR
- dohlíží na dodržování Ústavy ČR
- → má **pravomoc zrušit zákon**, který je v rozporu s ústavou
- **může soudit prezidenta za velezradu**
- tvoří ho 15 soudců, kteří jsou jmenováni prezidentem republiky se souhlasem senátu na dobu 10 let
- soudcem Ústavního soudu ČR se může stát **bezúhonný občan ČR starší 40 let**, který má **vysokoškolské právnické vzdělání** a min. 10 let působil v právnickém povolání
- sídlí v Brně

ZDROJE

- ČESKO. *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb.* Dostupný z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
- DRNEK, Martin a kolektiv. *Společenské vědy pro střední školy – 2. Díl – Učebnice.* Brno: Nakladatelství Didaktis spol. s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7358-152-7.
- DVOŘÁK, Jan a kolektiv. *Odmaturuj ze společenských věd.* Brno: Nakladatelství Didaktis spol. s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7358-122-0.
- *Český parlament a parlamentarismus.* Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, 2007, Dostupný z: http://www.psp.cz/kps/pi/gi/infocentrum/02_Cesky_parlament_a_parlamentarismus_05_2011.pdf
- www.wikipedia.cz

ZDROJE OBRÁZKŮ

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Zasedac%C3%AD_s%C3%A11_Poslaneck%C3%A9_sn%C4%9Bm_ovny.jpg

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Senat_2833.jpg

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:President_Milo%C5%A1_Zeman_March_2013.JPG

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Moravian_Provincial_Diet_-_Assembly_hall_04.jpg

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sb%C3%ADrka_z%C3%A1kon%C5%AF_1993_%C4%8D%C3%A1stka_001_strana_01.png

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Vaclav_Klaus_headshot.jpg

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:V%C3%A1clav_Havel_-_Freedom_and_its_adversaries_conference.jpg?uselang=cs